

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

الموجز في اصول الفقه

حجيت العقل

جلسه ۴۱

استاد وافی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

الفصل السادس: حجة العقل

حجة العقل في مجالات خاصة:

عقل یکی از حجت های ۴ گانه است که برای توضیح این مطلب، اموری بیان می شود:

۱- ادراک عقلی، به ادراک نظری و ادراک عملی تقسیم می شود:

الف- ادراک نظری: یعنی ادراک آنچه که شایسته است دانسته شود.

ب- ادراک عملی: ادراک آنچه که شایسته است عمل شود.

ImamSadiq.tv

۲- استدلال از سه روش است:

الف- استقراء: چه تام باشد چه ناقص، حجت نیست.

ب- تمثیل: که همان قیاس اصولی است و نزد امامیه اعتبار شرعی ندارد.

ج- قیاس منطقی: حجت است و بر سه قسم است:

ج-۱- صغری و کبری هر دو شرعی باشند: که دلیل شرعی نام دارد.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ج-۲- صغری و کبری هر دو عقلی باشند: که مستقلات عقلیه نام دارد.

ج-۳- صغری شرعیه و کبری عقلیه باشند: که غیر مستقلات عقلیه نام دارد.

در رسیده محب از امام صادق

۳- دلیل عقلی: حکمی است که بوسیله آن به حکم شرعی می رسیم.

مثال: أهم: نجات نفس محترمه، مهم: ترک تصرف در مال غیر، بدون اذنش.

دلیل عقلی که بوسیله آن به حکم شرع می رسیم: وجوب نجات غریق و جواز تصرف در مال

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

- بحث در حجیت عقل در دو مقام است:

۱- ملازمه بین حکم عقل و حکم شرع:

عقل، مستقلاً قادر به استکشاف حکم شرع است چه در مستقلات عقلیه چه در غیر مستقلات

عقلیه، زیرا حکمی که عقل آن را ادراک می کند حکمی مطلق و غیر مقید است و بنابراین

حکم شارع را نیز شامل می شود.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

۲- عقلی که مصلحت و مفسده ای را درک می کند:

الف- اگر ادراک این مصلحت و مفسده عمومی باشد و جمیع عقلاء به آن برسند: در این

فرض صحیح است استنباط حکم شرعی از حکم عقلی

ب- اگر ادراک این مصلحت و مفسده شخصی باشد: راهی برای عقل نیست که حکم به

ملازمه شرعی کند.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv